

Zadeva C-294/24 (Zadzhova)ⁱ

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

24. april 2024

Predložitveno sodišče:

Rayonen sad Burgas (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

24. april 2024

Tožeča stranka v postopku v glavni stvari:

„Vodosnabdyavane i kanalizatsia“ EAD

Tožena stranka v postopku v glavni stvari:

ED

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Predmet postopka v glavni stvari

Tožbeni zahtevki za ugotovitev obveznosti tožene stranke v razmerju do tožeče stranke v znesku 693,56 BGN, ki pomeni glavnico za dobavljeno, odvedeno in očiščeno vodo, skupaj z zakonskimi obrestmi na navedeno glavnico, ki tečejo od vložitve zahtevkov pri sodišču, to je od 27. oktobra 2023, do dokončnega poplačila obveznosti, in v znesku 81,30 BGN, ki pomeni nadomestilo za zamudo za obdobje od 25. septembra 2021 do 24. oktobra 2023.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Pravna podlaga za postopek so člani od 628 do 633 Graždanski protsesualen kodeks (zakonik o civilnem postopku) v povezavi s členom 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba člen 3(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah razlagati tako, da pogoj, kot je ta iz člena 3[1](2) splošnih pogojev poslovanja Vodospabdyavane i kanalizatsia Burgas (podjetje za dobavo vode in kanalizacijo mesta Burgas, v nadaljevanju: dobavitelj vode v Burgasu), v škodo potrošnika povzroča znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, določenih v splošnih pogojih poslovanja, glede na to, da je izterljivost terjatve v skladu s to določbo iz splošnih pogojev poslovanja oziroma začetek zastaralnega roka za terjatev za storitve, ki jih dobavitelj vode v Burgasu, opravi za potrošnike, odvisna zgolj od ravnanja dobavitelja vode pri izdaji računa, tudi če ne izpolnjuje svoje obveznosti izdajanja mesečnih računov?

Navedene določbe prava Unije in sodna praksa Unije

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah – člen 3(1).

Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta – člen 1, člen 2, točka 1, člen 3 in člen 4.

Pogodba o Evropski uniji – člen 19.

Pogodba o delovanju Evropske unije – člen 169.

Navedene nacionalne določbe in nacionalna sodna praksa

Zakon za zaščita na potrebitelite (zakon o varstvu potrošnikov, v nadaljevanju: ZZP) – člen 143; člen 13 Dopolnitelni razporedbi (dodatne določbe).

Grazhdanski protsesualen kodeks (zakonik o civilnem postopku, v nadaljevanju: GPK) – členi od 5 do 13 in 236.

Zakon za normativnite aktove (zakon o normativnih pravnih aktih, v nadaljevanju: ZNA) – člen 46.

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (zakon o obveznostih in pogodbah, v nadaljevanju: ZZD):

Člen 69 Če za obveznost ni določen rok, lahko upnik zahteva njeno takojšnjo izpolnitev.

Člen 84 Če je dan za izpolnitev obveznosti določen, dolžnik z iztekom tega dne pride v zamudo. [...]

Če dan za izpolnitev ni določen, dolžnik pride v zamudo po opominu s strani upnika.

Člen 111 Z iztekom treh let zastarajo:

[...]

(b) (spremenjen – Darzhaven vestnik (uradni list) št. 12/1993) odškodninske terjatve in pogodbene kazni zaradi neizpolnitve pogodbe;

(c) terjatve za najemnino, obresti in druga periodična plačila.

Člen 114 Zastaralni rok začne teči na dan nastopa izterljivosti terjatve.

Če sta stranki dogovorili, da izterljivost terjatve nastopi šele po opominu, zastaralni rok začne teči na dan nastanka obveznosti.

Člen 119 Ko ugasne glavna terjatev, ugasnejo tudi stranske terjatve, ki izhajajo iz nje, tudi če še niso zastarale.

Splošni pogoji poslovanja za opravljanje storitev dobave vode in storitev v zvezi z odpadnimi vodami potrošnikom s strani dobavitelja vode v mestu Burgas:

Člen 7 Dobavitelj vode ima pravico:

1. od potrošnika v določenem roku prejeti zneske, ki jih ta dolguje za opravljene storitve dobave vode in storitve v zvezi z odpadnimi vodami;

Člen 31 1. Dobavitelj vode izdaja račune mesečno, razen če je bilo izrecno dogovorjeno drugačno obračunsko obdobje.

2. Potrošniki so zavezani zneske, ki jih dolgujejo za koriščene storitve dobave vode in storitve v zvezi z odpadnimi vodami, plačati v roku 30 dni po izdaji računa.

Člen 42 Če potrošnik koriščenih storitev ne plača v določenem roku, dobavitelju vode dolguje nadomestilo v višini zakonskih obresti iz člena 86(1) (ZZD) od prvega dne po nastopu izvršljivosti pa do dneva prispetja dolgovanega zneska na račun dobavitelja vode.

Sodba Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji, Bolgarija) št. 801 z dne 11. aprila 2022 v civilni zadevi št. 6686/2021.

Sodba Rayonen sad Plovdiv (okrajno sodišče v Plovdivu, Bolgarija) št. 806 z dne 28. februarja 2019 v civilni zadevi št. 6360/2018.

Sodba Okrazhen sad Varna (okrožno sodišče v Varni, Bolgarija) št. 293 z dne 16. aprila 2020 v pritožbeni gospodarski zadevi št. 125/2020.

Sodba Okrazhen sad Burgas (okrožno sodišče v Burgasu, Bolgarija) št. 849 z dne 15. avgusta 2022 v pritožbeni gospodarski zadevi št. 857/2022.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Postopek v civilni zadevi, ki poteka pred Rayonen sad Burgas (okrožno sodišče v Burgasu, Bolgarija), se je začel na podlagi tožbenih zahtevkov, ki jih je Vodossnabdyavane i kanalizatsia EAD (dobavitelj vode v pravni obliki Ednolichno aktsionerno druzhestvo (enoosebna delniška družba) vložil proti osebi ED in s katerimi zahteva, naj se v zvezi s pravnimi razmerji med strankama ugotovi, da tožena stranka tožeči stranki v skladu s členom 415(1), točka 2, v povezavi s členom 422 GPK v povezavi s členom 79 in členom 86(1) ZZD dolguje: znesek 693,56 BGN, ki pomeni glavnico za dobavljeno, odvedeno in očiščeno vodo na odjemnem mestu v mestu Burgas za obračunsko obdobje od 17. marca 2020 do 12. maja 2023 in obračunsko obdobje od 25. avgusta 2021 do 25. maja 2023, skupaj z zakonskimi obrestmi na navedeno glavnico od dneva vložitve tožbe, to je od 27. oktobra 2023, do dokončnega poplačila obveznosti, in znesek 81,30 BGN, ki pomeni nadomestilo za zamudo za obdobje od 25. septembra 2021 do 24. oktobra 2023.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 2 Tožeča stranka trdi, da je treba toženo stranko v skladu s splošnimi pogoji poslovanja tožeče stranke opredeliti kot potrošnika storitev dobave vode in storitev v zvezi z odpadnimi vodami za sporno nepremičnino. Tožena stranka naj

bi v spornem obdobju na spornem odjemnem mestu porabila dobavljeno, odvedeno in očiščeno vodo, za kar naj bi bili izstavljeni ustrezni računi, tožena stranka pa naj svojih obveznosti iz teh računov ne bi poplačala v roku 30 dni od datuma izdaje posameznega računa, ki je določen v členu 3[1](2) splošnih pogojev poslovanja. Zaradi neizpolnitve tožene stranke naj bi nastala obveznost za plačilo nadomestila za zamudo, ki naj bi ga bilo treba plačati za obdobje od datuma izvršljivosti posameznega računa. Na predlog tožeče stranke naj bi bil za sporne obveznosti izdan plačilni nalog, ki naj bi bil dolžniku vročen v skladu s členom 47(5) GPK, zaradi ugotovitev sodišča pa naj bi imela predlagateljica v skladu s členom 422 GPK pravni interes za vložitev obravnavane tožbe.

- 3 Tožeča stranka predlaga, naj se tožbenim zahtevkom ugoti.
- 4 Predlaga tudi, naj se ji povrnejo sodni stroški in stroški postopka.
- 5 Tožena stranka je v zakonskem roku iz člena 131(1) GPK vložila odgovor na tožbo, v katerem trdi, da so tožbeni zahtevki neutemeljeni. Prereka trditev tožeče stranke, da je lastnica nepremičnine oziroma potrošnik storitev dobave vode in storitev v zvezi z odpadnimi vodami. Prereka tudi porabo, ki jo zatrjuje tožeča stranka v zvezi z nepremičnino, oziroma višino terjatev. Ugovarja, da se je triletni zastaralni rok za terjatve iztekel. Prereka zahtevek za obresti.
- 6 Predlaga, naj se tožbeni zahtevki zavrnejo.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 7 Obravnavani postopek se je začel na podlagi tožbe, ki jo je dobavitelj vode vložil proti fizični osebi, ki je državljanka države članice Evropske unije, in sicer Republike Bolgarije. Da je tožena stranka kot fizična oseba, ki je stranka pogodbe o dobavi vode, v skladu z vsemi opredelitvami pojmov, tako v pravu Unije kot tudi v bolgarskem pravu, „potrošnik“, ni sporno. V skladu z navedbami naj bi tožena stranka pridobila lastninsko pravico na nepremičninah v Republiki Bolgariji in naj bi bila v tem okviru na podlagi splošnih pogojev poslovanja, ki naj bi jih odobril dobavitelj vode, zavezana plačati porabljeno količino vode, ki pa naj je za neko obdobje ne bi plačala. Zato tožeča stranka zahteva vrednost dobavljene količine vode in nadomestilo za zamudo v višini zakonskih obresti (zamudne obresti).
- 8 Najprej so podana nekatera pojasnila v zvezi s terminologijo, ki je značilna za nacionalno pravo Republike Bolgarije. V ZZD se jasno razlikuje med izterljivostjo terjatve in izvršljivostjo obveznosti oziroma zamudo dolžnika. Izterljivost terjatve (oziroma obveznosti) pomeni abstraktno možnost, da bo upnik izterjal terjatev. Če je za obveznost določen rok, to je, če sta stranki dogovorili rok, po izteku katerega je treba obveznost izpolniti, izterljivost nastopi z iztekom tega roka in takrat začne teči zastaralni rok; če za obveznost ni določen rok, to je, če stranki nista dogovorili roka, po izteku katerega bi jo bilo treba izpolniti, izterljivost nastopi oziroma zastaralni rok začne teči z nastankom obveznosti, kot

to določa člen 114, drugi odstavek, ZZD. Izvršljivost nastopi, potem ko dolžnik pride v zamudo in lahko upnik zahteva izvršitev svoje terjatve. Če je za obveznost določen rok, izvršljivost nastopi z iztekom tega roka, dolžnik pa pride v zamudo (pri obveznostih, za katere je določen rok, izterljivost in izvršljivost oziroma zamuda nastopijo istočasno – z iztekom roka, ki sta ga dogovorili stranki). Če za obveznost ni določen rok, lahko izvršljivost oziroma zamuda dolžnika nastopi šele po izrecnem opominu upnika dolžniku v skladu s členom 84, drugi odstavek, ZZD (to pomeni, da pri obveznostih, za katere ni določen rok, izterljivost nastopi z nastankom obveznosti, zamuda pa s prispetjem opomina pri dolžniku). Izvršljivost in zamuda sta pomembni zato, ker se po njunem nastopu dolžniku od naslednjega dne po dnevu nastopa zamude do dokončnega poplčila obveznosti obračunavajo zamudne obresti.

- 9 V zvezi z delom, ki čaka predložitveno sodišče, obstajajo nekatere težave, za katere senat, ki odloča o zadevi, meni, da pomenijo tveganje za to, da na področju, ki ga ureja pravo Unije, in sicer področju varstva potrošnikov, ne bi bila zagotovljena učinkovita pravna sredstva. V členu 31(1) splošnih pogojev poslovanja za opravljanje storitev dobave vode in storitev v zvezi z odpadnimi vodami potrošnikom s strani dobavitelja vode v mestu Burgas je določeno, da dobavitelj vode izdaja račune mesečno, razen če je bilo izrecno dogovorjeno drugačno obračunsko obdobje. V členu 31(2) splošnih pogojev poslovanja pa je določeno, da so potrošniki zavezani zneske, ki jih dolgujejo za koriščene storitve dobave vode in storitve v zvezi z odpadnimi vodami, plačati v roku 30 dni po izdaji računa. Izterljivost in izvršljivost terjatev dobaviteljev vode sta v splošnih pogojih poslovanja dobaviteljev v vseh mestih Republike Bolgarije – Sofiji, Plovdivu, Varni, Burgasu itd. – enotno urejeni. Zato nacionalna sodišča, če potrošnik ugovarja zastaranje terjatev dobavitelja vode za opravljene storitve, vedno ravnajo enako, pri čemer izhajajo iz naslednjega: upošteva se člen 114 ZZD, v skladu s katerim zastaralni rok začne teči na dan nastopa izterljivosti terjatve, in okoliščina, da izterljivost, če sta stranki dogovorili plačilni rok, nastopi z iztekom tega roka; v obravnavanem primeru je rok dogovorjen, ker je treba v skladu s členom 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobaviteljev vode obveznosti za koriščene storitve plačati v roku 30 dni po izdaji računa. Sodišča torej ob upoštevanju okoliščine, da je dobavitelj vode izdal račun in da se rok za plačilo izteče v 30 dneh od izdaje računa, presodijo, ali je terjatev trgovca v celoti ali delno zastarala. Načeloma stranki lahko rok za poplačilo obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, ki sta jo sklenili, dogovorita tudi v splošnih pogojih poslovanja. Če je bil tak rok dogovorjen, z iztekom tega dogovorjenega roka nastopi izterljivost oziroma začne teči zastaralni rok. Težava, zaradi katere so potrošniki v tem primeru v neenakovrednem položaju, je v tem, da je v splošnih pogojih poslovanja dobavitelja vode dogovorjeno, da ta rok začne teči z izdajo računa. Izterljivost terjatve trgovca oziroma začetek zastaralnega roka za to terjatev torej nastopi po izdaji računa, s katero začne teči 30-dnevni rok, in šele po izteku tega roka začne teči zastaralni rok. Zato je začetek zastaralnega roka dejansko odvisen od ravnanja trgovca, kar pomeni breme za potrošnika, ker je možno in se ne zgodi redko, da trgovec ne izstavi računa v mesecu nastanka zadevne mesečne obveznosti, kot je to določeno v členu 31(1)(a) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v

mestu Burgas, ampak račun izstavi precej pozneje, s čimer dejansko odloži zastaranje svojih terjatev. Senat, ki odloča o zadevi, meni, da se na podlagi tega lahko podvomi v poštenost pogoja iz člena 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas, ker ta pogoj trgovcu omogoča, da enostransko in v škodo potrošnikov določi izterljivost svojih terjatev in s tem začetek zastaralnih rokov za te terjatve. Zaradi tega je potrebna razlaga Sodišča Evropske unije glede tega, ali je člen 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas morda nepošten in ali je v nasprotju s členom 3 Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (Direktiva) in točko 1(b) Priloge k členu 3 te direktive, ker dobavitelj vode redno krši svojo obveznost izdajanja mesečnih računov iz člena 31(1) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas in s tem krši pravico potrošnikov, ki jo pomeni ta obveznost, da za vsak mesec prejmejo ločen račun za porabo. Kot je razvidno iz zahtevka, ki ga uveljavlja dobavitelj vode v Burgasu, in iz računov, ki so bili predloženi v tej zadevi, se računi, izdani v obdobju od 25. avgusta 2021 do 25. maja 2023, v obravnavanem primeru nanašajo na obveznosti, ki so nastale v začetku leta 2020, kar pomeni, da so bili računi izdani občutno pozneje, kot so nastale obveznosti (obveznost nastane mesečno, na podlagi porabe vode).

- 10 Druga težava, ki izhaja iz člena 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas je povezana s tem, da trgovec s tem, ko odlaga zastaranje svojih glavnih terjatev, odlaga tudi zastaranje terjatev za zamudne obresti, ki izhajajo iz njih, ker v skladu s členom 119 ZZD z ugasnitvijo glavne terjatve ugasnejo tudi stranske terjatve, ki izhajajo iz nje, tudi če še niso zastarale. Zato bi s hitrejšo ugasnitvijo glavnih terjatev ugasnile tudi terjatve za zamudne obresti. Vendar bolgarska sodišča prisojajo tudi zamudne obresti na glavne terjatve, ki bi zastarale, če bi se za člen 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas izkazalo, da je nepošten pogoj.
- 11 Tretja težava, ki izhaja iz člena 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas, je povezana z naslednjo okoliščino: dobavitelji vode in sodišča uporabljajo ta pogoj ne glede na to, da je morda nepošten, in štejejo, da je za obveznosti za plačilo storitev dobave vode in storitev v zvezi z odpadnimi vodami, ki nastanejo v breme potrošnikov, določen rok, kar pomeni, da potrošnik po izteku dogovorjenega roka avtomatsko pride v zamudo, upnik zahteva zamudne obresti na glavnico, ki tečejo od zamude do dokončnega poplačila dolga, sodišče pa jih prisodi. To znatno poveča finančno obremenitev potrošnika, ker – če se upošteva, da je pogoj iz člena 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas (ki določa rok za plačilo, ki začne teči, ko trgovec izda račun), nepošten, in če se od sklenitve pogodbe šteje za nič – za glavno obveznost v skladu s členom 84(2) ZZD ne bi bil določen rok in bi bilo treba dolžniku poslati opomin. Ker pa dolžnik nikoli ni prejel opomina, bi bili tožbeni zahtevki dobavitelja vode za plačilo zamudnih obresti neutemeljeni, ker potrošnik ni prejel opomina za plačilo in zato ni prišel v zamudo. V zadevah, ki potekajo, niso predloženi dokazi za to, da je dobavitelj vode poslal opomine potrošnikom, sodišča, ki štejejo, da je za obveznost v skladu z določbo iz člena 31(2) splošnih pogojev poslovanja dobavitelja vode v mestu Burgas določen rok in da je

potrošnik z iztekom tega roka prišel v zamudo, pa kljub temu prisojajo predlagane zamudne obresti.

- 12 Glede na navedeno Rayonen sad Burgas (okrožno sodišče v Burgasu) meni, da je za pravilno rešitev spora in pravilno izvedbo nadaljnjih procesnih dejanj v tej zadevi potrebna razlaga upoštevni določb prava Unije.

DELOVNI DOKUMENT